

GOSPODARSKI LIST

Glasiló c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pólí; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 6.

V Gorici 30. junija 1894.

Leto XIII.

Štv. 645.

Vabilo na skupno naročbo umetnih gnojil.

C. kr. kmetijsko društvo razpisuje tudi letos skupno naročbo na „Thomasov fosfat“ (žlindrino moko) obsegajoč 18-22 odstotkov (najmanj 18) fosforove kisline, jako fino uprašen. Naročbe se lahko deleže ne samo udje c. kr. kmetijskega društva, ampak sploh vsi kmetovalci naše dežele, po naslednjih pogojih:

1. Kupna cena je določena z 3 gld. 70 kr. za vsakih 100 kilogramov, v magacinu v Gorici (na trgu sv. Antona v Bramovi hiši št. 1).

2. Najmanje je naročiti 100 kilogramov, to je jeden žakelj.

3. Pri naročbi je vplačati jeden goldinar varščine za vsaki kvintal naročenega blaga; pri izročitvi pa se poravna račun.

4. Če ne bo na potu izrednih, nezakrivljenih zadržkov, izroči se blago prih. oktobra; naročniki se obvestijo s posebnimi listki, kedaj jim bo priti po nje.

5. Če bodo naročniki tako zahtevali, oddajo se celi vagoni blaga na železničnih postajah med Sežano in Korminom ali pa na postajah furlanske železnice, toda ne v manjših množinah od 100 kvintalov za vsako postajo.

Kolikor bo v tem slučaju več ali manj znašala voznina, to se prišteje navedeni ceni ali pa odbije od nje.

6. Če ne bo vseh naročeb skupaj vsaj za 1000 kvintalov, povrne se varščina posameznim naročnikom; ker bi se v tem slučaju zelo povečal strošek za vožnjo po morji; kajti na morji ne sprejemajo manjših pošiljatev od 100 ton.

7. Naročbe se bodo sprejemale samo do *vštevno 15. avgusta t. l.*

V Gorici dne 5. junija 1894.

Štev. 740.

DRUGO VABILO

na skupno naročbo umetnih gnojil.

V nadaljevanje zgoraj navedene okrožnice z dne 5. junija t. l. števil. 645, tukajšno c. kr. kmetijsko društvo, v namen, da kolikor mogoče pospeši razširjanje kemičnih gnojil v naši deželi, sprejema naročbe na skupni nakup tudi za naslednja gnojila, in sicer:

1. *Mineralni superfosfat* obsegajoč 12-14 od sto v vodi razstopljive fosforove kisline. Cena 3 gld. 85 kr. kvintal;
2. *Kainit* z 12·4 od sto pepelika (potašelja), ali 23 od sto žvepleno-kislega kalija. Cena okoli 2 gld. 80 kr. kvintal;
3. *Žvepleno-kisli pepelik*, zelo fino zmlat, obsegajoč 96-97 od sto kalija. Cena 12 gld. 85 kr. kvintal;
4. *Kilenski-solnitar*, obsegajoč 15-16 od sto dušca. Cena 13 gld. kvintal.

Da bo mogoče izvršiti naročbo *kainita*, treba je doseči najmanj 500 kvintalov, drugih treh gnojil pa najmanj 100 kvintalov vsake vrste.

Pri naročbi bo plačati na ime varščine 1 gld. od vsacega kvintala blaga pod števil. 1 in 2, in dva gold. od vsacega kvintala blaga pod števil. 3 in 4.

Naročena gnojila se izroči meseca oktobra t. l. in takrat poravnajo naročniki dotično ceno.

Oglasila za naročbe se sprejemajo v uradu tukajšnega c. kr. kmetijskega društva *naj dalje do 31. avgusta t. l.*

Za vse drugo veljajo pogoji navedeni v okrožnici z dne 5. junija t. l. št. 645.

V Gorici dne 10. julija 1894.

Štv. 669.

Vabilo k občenemu zboru.

Čast mi je vabiti gospode ude c. kr. kmetijskega društva k izrednemu občenemu zboru, kateri bo v Gorici v društvenih prostorih

v pondeljek dné 16. julija t. l.

ob 11. uri predpoldné.

Na dnevnem redu bo predlog glavnega odbora zastran zamene zemljišnega kosa na društveni kmetiji „pri Kapucinih“.

V Gorici 11. junija 1894.

C. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO.

Predsednik :

C O R O N I N I .

Štv. 646.

R a z g l a s .

C. kr. kmetijsko društvo bo v povzdigo deželne živinoreje nakupilo z denarno podporo visokega c. kr. kmetijskega ministerstva za leto 1894 nekoliko koroških bikov „Belanskega“ plemena (Möllthal), kateri se bodo oddali koncem meseca septembra t. l. v poli-

tiškem okraji Tolminskem, v sodnijskem okraji Kanalskem in v nekaterih drugih gorskih občinah političnega okraja Goriške okolice. Prošnje za bika naj se *do 20. julija t. l.* po dotičnih županstvih določijo, bodo morali, kedar prejmejo bika, zavezati se, da spolnijo vsa ona pravila in one pogoje, ki se nahajajo v pogodbi in dotično županstvo bo moralo poroštvo prevzeti za nje. — Slavna županstva vseh gorskih občin so uljudno naprošena, naj objavijo ta razglas in naj potem vestno poročajo o podanih prošnjah.

V Gorici 5. junija 1894.

Sadjereja na Goriškem.

(Dalje).

Zimske hruške.

31. *Hardenpontova zimska maslenka* (Hardenponts Winter Butterbirne). — Za dobre in srednje lege in dobra tla. Namizen in tržen sad tudi za eksport. Sad je precej debel, prav fin, popolnoma raztopen, izborna okusen, pa prav sočen. Začenja zoreti sredi novembra in se drži do januarja. Drevo je krepko, srednje velikosti, rodi kmalu in redno, pegavost se je ne prejema rada. Cepi se na divjako in pritliko.
32. *President Mas*. Za vrt in vsako lego. Namizen, tržen in eksporten sad; je debel, maslenkast, raztopen; zrel novembra-januarja. Drevo je jako vstrajno, pa slabe rašče.
33. *Pastorska hruška*. (Pastorenbirne). Vspeva v boljši in dobri legi, ljubi zavetje, dobra, gorka tla. Sad je jako debel, pol raztopen do raztopen, v dobri in gorki legi dobi okus po muškatu, sicer pa je plehek; zrel je novembra-februarija.

- Drevo je prav krepko, naredi lepo piramido in rodi skoro vsako leto; cepimo je na divjake in pritlike.
34. *St. Germain* (Hermansbirne). Za vrte z gorko lego in vlažno, dobro zemljo. Namizen in tržen sad srednje debelosti, zrel decembra-februarija do marca.
Drevo je krepko, zdravo, veliko in se cepi na divjako.
35. *Kraljeva zimska hruška — liberca*. (Königliche Winterbirne — Spina carpi). Za dobro, gorko lego, na vsakih tleh. Namizen, tržen in eksporten sad srednje debelosti, ne enake oblike. V dobrih legah je ta hruška fina, prav dobrega okusa, v neugodnih legah pa debeloznata, kamenita; zrela je konca novembra in se drži do srede februarja.
Drevo je močno, boleha rado na Fusicladiu; rodi zmerno; cepi se na divjako.
36. *Olivier de Serres*. Za dobre lege, dobra in gorka tla; za ograjene vrte in vinograde. Namizen, tržen in eksporten sad srednje debelosti, fino raztopen, nekoliko kisljat, vrezek; zrel decembra in se drži do marca.
Drevo je tršasto, precej rodovitno je redko pegavo; cepiš je na divjako in prav dobro na pritliko.
37. *Vladarica*. (Regentin — Passe Colmar). Vspeva v dobrih, gorkih legah in v prav rodovitni, ne presuhi zemlji. Namizen sad srednje debelosti, fin, nekako gost, pol raztopen. Decembra-marca.
Drevo je srednje močno, kožè se ga ne lotijo. Cepi se na divjako, posebno na pritliko.
38. *Zimska Nelis*. (Winter-Nelis). Za srednje dobre lege. Tržen sad srednje debelosti, prav fin, raztopen, zori decembra in vstraja do marca; prišteva se najboljšim hruškam.
Drevo precej močno, prav rodovitno, nima lepe krone, kože ga ne napadajo. Cepi se na divjako in pritliko.
39. *Plemenita Crasanne*. (Edel C) Za gorke lege in dobra tla, vrte. Namizen, tržen in eksporten sad, srednje debel, fin, pol raztopen, nekoliko kisljat. Zori decembra in se drži do aprila. Mlado drevo se krepko razvija, rodi rado in ne trpi po kozah. Cepi se na divjake in posebno dobro na pritlike.
40. *Esperens Bergamotte*. Vspeva v prav dobrih, gorkih, ne prevlažnih legah, v dobri zemlji, na vrtilih, vinogradih.

Sad je srednje debel, prav fin, izbornega okusa in raztopen; dolgo naj obvisi na drevesu. Zori decembra in vstraja do marca. Drevo raste naglo in kozé se ga precej rade prijemajo. Cepi se na divjako in posebno na pritliko.

41. *Virgouleuse, Vahtenca* (Winter-Citronbirne). Ljubi dobre, gorke lege in lahka, gorka tla. — Prav dober tržen sad, jako sposoben za eksport; pečene Vahtence se prodajajo pod imenom „Pettorali“.

Sad je srednje debel, pol raztopen, gost, sočen, ima lahek okus po mandeljih; zori decembra in se drži do pomladi.

Drevo raste visoko in postane košato in je v obče prav rodovitno; cepljeno na divjako rodi pozno, *če je cepimo pa na kutinjo, bo kmalu rodilo in izvrstno vspevalo*. Redko katero hruško preganjajo kozé tako hudo, kakor Vahtenco; včasih jo ogolé popolnoma, tako da ne ostane na drevesu nič drugzega, nego golo sadje, katero se v tem slučaju, seveda, prav slabo razvija.

42. *Zimska dekanovka*. (Winter-Dechantsbirne). Vspeva v dobri, gorki, ne vlažni legi in na dobrih tleh, posebno se spomaša ob hišnih stenah. Namizen, tržen in eksporten sad, debel, izbornega okusa, raztopen, včasih nekoliko kamenit. Zori decembra in vstraja do marca.

Drevo raste močno, rodi kmalu in redno; *Fusicladium pyrinum* ga zeló nadleguje. — Cepi se posebno na pritlike.

Hruške za olepšavo in kuhanje.

43. *Rimska maslenka*, (Römische Schmalzbirne). Za vsako lego. Tržen sad, dober za sušje; tudi kuhana hruška je dobra.

Sad je srednje debelosti, s početka trpek, zrel je sočen, diši po muškatu. Kadar je poletje vlažno in hladno, popocajo hruške in gunjijó rade na dreju. Zori početkom septembra.

Drevo je krepko, jako rodovitno, cepi se samo na divjako.

44. *Funtarica*. (Kuhfuss). Za vsako lego in vsaka tla.

Sad za domačo rabo, zlasti kot sušje, pa tudi za kupčijo. Že ime kaže, da je ta hruška debela; ona je maslenikasta, potem;

- ko se bolje zazori, postane mokasta. Prav okusna in dišeča je zrela, kuhana hruška. Zori septembra in se ohrani 4 tedne. Drevo je krepko in prav rodovitno; cepi je na divjako.
45. *Van Marumova steklenka.* (V. M. Flaschenbirne), Ljubi hladne lege in dobra tla; krasna hruška za olupšavo, dobra tudi za kompot. Sad je jako debel, sočen, plehek (brez dišave). Zori oktobra. Da si je ta hruška zelo rodovitna, je vendar ne moremo priporočati, ker ni dobra.
46. *Belle Angevine.* Vspeva v dobrih, gorkih legah in v dobri zemlji. Sad je bolje lep nego dober; prav debel, tehtna večasih nad 1 kilo, trpek, zrnat, drži se celo zimo do aprila. Drevo raste krepko in rodi zadostno.
47. *Velika mačjeglavka;* (Grosser Katzenkopf). Za zavetne lege. Hruške so jako debele, sladkasto-kisljate, sveže niso dobre, a rabijo se za kompote in tudi za mošt. Drže se od novembra do aprila. Drevo je srednje velikosti in zelo rodovitno.
48. *Suhi Martin.* (Trockener Martin). Za vsako lego in vsaka tla. Kuhana je ta hruška izvrstna. Sad je v obče droban, gost, kašast; drži se od decembra do marca. Drevo je krepko, lepo rastoče, jako rodovitno in ne občutljivo.

Mehkice.

Na Goriškem se sicer do zdaj še prav malo ukvarjamo z narejanjem sadnega mošta, vendar bi ne bilo prav, da bi popolnoma zanemarili mehkiye ali moštne hruške, katere posebno v gorskih okrajih izvrstno vspevajo in se ne rabijo samo za mošt, ampak dajejo tudi prav dobro sušle. Nabolj znana mehkiye je pri nas.

49. *Tepka,* katero sadé posebno na Kanalskem, Tolminskem in Cerkljanskem po grivah, ob cestah, po travnikih in celo po boljših pašnikih.

Drevo je veliko, košato in v obče prav rodovitno.

Sad je srednje debel, sočen, zori v pozni jeseni in se izvrstno sposobuje za mošt.

Med mehkičami naj imenujemo še :

50. *Weiler-jevo mehkičico* (Weiler'sche Mostbirne, Krummbirne) Za najvišje gorske kraje morda najboljša moštna hruška.

Sad je sočen in zori novembra.

Drevo je močno, raste samo v piramido, rodi zgodaj in obilno.

51. *Pomerančna hruška iz Zabergana*. Za mileje podnebje, sadi se ob cestah.

Sad zori počasi in pozno, je jako sočen in daje izboren mošt. Drevo srednje rašče je jako rodovitno; sadje je na njem v šopkih.

(*Dalje prihod.*)

O RAZUMNI MOLŽI.

Kdor hoče za dobrega kosca veljati, mora prav dobro poznati posamezne dele kose in kak namen ima vsaki izmed njih. On mora znati koso prav držati, pa jo tudi, kedar treba, uravnati.

Krompir kuhati je gotovo prav lahka reč; vendar treba poprej znati, kako se ogenj zaneti, koliko časa mora voda vreti, da je krompir gotov, koliko soli je prideti, kdaj vodo odcediti itd.

Vse to je jako priprosto in vendar se treba vsega naučiti.

Enaka je z molžo. Tudi tu ni zadosti, da molzec pod kravo počene in vlačí na vimenu. On mora poznati stroj, ki mu je izročen in vedeti, kako je ravnati z njim.

Kako potrebno je, vse to dobro poznati in vedeti, jasno nam bode še le tedaj, kadar poizvemo, kako čudovito in nježno je ustvarjeno kravje vime. Potem bomo gotovo skrbno ravnali s tem naravnim strojem in to v svoje veselje in olajšavo delá, pa tudi v korist molzni živali in svojeji mošnji.

Oglejmo si torej najprej vime ali mlečne žleze.

Uže ime „mlečna žleza“ nam kaže, da imamo opraviti s stvorbo, ki se imenuje žleza (Drüze) ter služi za narejanje mleka.

Kaj pa je žleza?

Žleza je stvarba obstoječa iz jako tanke kože, katero si je najlažej tako predstavljati, kakor bi bila tako zložena in nabrana, da bi bila vinskemu grozdu podobna. Vsako tako, žakliču podobno, silno majhno gubo, ki je jagodi enaka, imenujemo žlezen mehurček ali celico.

Vse te celice ali žlezni mehurčki so med seboj v zvezi, tako da, kakor so jagode pritrjene okoli grozdnega peclja, so tudi te celice zgačene okoli tanke cevi, v katero spušča vsaka celica oni del mleka, ki se je v njej naredil. V notranjem teh celic so še mali poviški in izrastki, ki se neprenehoma odbijajo in zopet rastejo, tako da novo rastoči stare odbijajo in potiskajo v cev, okoli katere so nabrane celice.

Te celice so neizmerno majhne. Konjska žima je približno jeden milimeter debela; taka celica pa ima samo $\frac{1}{10}$ do $\frac{1}{5}$ milimetra širjave.

Če si mislimo neskončno množino takih grozdnatih stvorb skupaj in v zvezi med seboj, imamo še le žlezno cunjico, in zopet mnogo takih žleznicah cunjic skupaj sestavlja žlezno cunjjo in zopet 15 do 20 teh skupaj — so žleza. Samo po takem neskončnem pomnoženju tanke kože, iz katere obstoje žlezne celice, je možno, da se iz primeroma majhnega prostora vimena izločuje mleko v tolikej množini.

Ona prva cev pa, okoli katere so nabrane celice, je v zvezi s cevmi drugih žleznih cunjic in cunj in tako dalje, dokler postajajo cevi vedno večje in kot mlečni toki končajo v mlečni jami.

Mleko se začenja narejati v celicah, iz teh prehaja v cevice, potem se izteka v mlečne toke in po njih se nabira v mlečni jami.

Kadar so vse te jame in cevi napolnjene z mlekom, pravimo, da je vime polno, kar je poznati uže po tem, da je napeto in da ni na njem nobene gube.

Omenjene žlezne cunjice in cunje so postlane v neki mreži (mreži podobni koži) in prevlečene s tolščo.

Po velikosti vimena je lahko soditi, koliko takih izginljivo majhnih celic in mlečnih cevic mora biti v njem in čuditi se moramo zares, kako je Bog vse tako modro in umetno ustvaril.

Krava pa ima dve taki mlečni žlezi, kateri tičiti skupaj v glavni koži in ste le od znotraj ločeni po drugi koži, tako da sti dve polovici vimena, desna in leva. Sicer pa je razdeljeno vsako vime v

štiri sesce, tako da bi se lahko mislilo, da so tudi štiri mlečne žleze, posebno ker se o boleznih večkrat godi, da je samo jedna četrtnina vimena bolna, ko druga četrtnina pri tom nič ne trpi; a v istini je vime razdeljeno samo v dve žlezi. Zraven štirih sescev sta včasih še manjša dva, katera pa ne dajata skoro nikdar mleka.

Vse celice in cevce v vimenu so prepregnene s pravo mrežo krvnih žilic, katere privažajo in odvažajo krv. Tiste žilice, katere, privažajo krv, imenujemo „aterije“, one, ki jo odvažajo pa „vene“. Kakor se mlečni toki združujejo v čedalje večje cevi, tako se tudi žilice združujejo v čedalje debelejša debela, katera je slednjič na vimenu in na trebuhu prav očitno spoznati in tudi lahko otipati. Ravno v sescih je žilična mreža prav močno razvita in na to se je ozirati posebno pri težki molži.

Žilična mreža je podobna drevesu z mnogimi vejami in vejicami, katere se združujejo v deblu. Pri aterijah mislimo si, kako se oživljajoča krv iz debla pretaka na vse strani po vseh žilicah, pri venah pa na narobe, kako krv iz žilic priteka v debelo in se tam nabira. Kakor se krv iz žilic pretaka v deblo, tako se iz najdrobnejših celic in cevic mleko nabira v mlečnih jamah.

Žilični mreži je podobna mreža živcev, katera zapleta žleze ter posreduje tako rekoč telegrafično zvezo med vimenom in možgani pa hrbtjačo. Zato so kravja vimena jako občutljiva in na to naj molzec nikdar ne zabi.

Dalje so po vimenu razmrežene še posebne žleze, katere posebajo nerabljive snovi. Vime je, kakor smo uže poprej omenili, po notranji in zunanji koži pritrjeno na život. Med obema kožama pa so mnogoštevilne kitice, katere prepletajo vime od vseh strani, je nosijo in zadržujejo, da se mleko samo ne odteka iz njega.

Če si molzec vsaj približno predočuje čudovito stvarbo vimena, sprevidi lahko, da je treba pri molži lepo ravnati z vimenom. Surovost se hudo kaznuje ker se po njej porabi ne samo vime, ampak cela žival in slednjič občuti največjo škodo molzec sam — na svoji mošnji.

(Dalje prihod.)

Návod, kako se uporabi umetni gnoj v trtnicah (loznikih).

Piše dr. J. Nessler.

V poslednjih letih pokazalo se je pri stotinah poskusov, da so umetna gnojila za trtnice prav izvrstna, ako se prav uporabijo. Dostikrat so mi poročali, da so narasli stroški veliko nižji in učinek veliko bolji, kako pri hlevnem gnoji. Jaz pa sicer menim, da bi morali ali premenjaje ali pa skupaj rabiti oba gnojila.

Rabila se je moka iz tomaževe žilindre s 16 % fosforove kisline, kalisuperfosfat z 9 % raztopljivega kalija in s 7 % v vodi raztopljive fosforove kisline.

Pri stoječih, ne prestarih trtah.

V manj prepuščajoči zemlji: brni, ilovici, puhlici.

Kalisuperfosfat	na ar	10 kg,
kilisolitar	" "	3 "

Kalisuperfosfat rabi se že v pozni jeseni ali v zimi, kadar niso tla zmrznjena. Najbolje je sledeče ravnanje: Med trtami, kolikor mogoče vodoravno, ne s potočjem (po toku vode), potegnemo jarke, nasujemo v nje gnoja, katerega potem tukaj s prstjo pomešamo. Kolikor stareje so trte, kolikor globokeje segajo toraj njihove korenine, tem globokeji naj bodo jarki, sevda po mogočnosti. Ako se položi gnoj v odstavkih čez trte, naj se dobro raztrese in s prstjo pomeša, ker se sicer v kepo stisne in se le težko razkroji. Dobro pa ni položiti gnoj neposredno k trti ali v luknjice, ki se naredé z železom.

Kilisolitar raztrosi se še le na spomlad in po letu, najbolje polovico okoli srede vel. travna in druga polovica meseca rožnika, pred okopanjem ali pa še bolje po jarkih ali v oddelkih (stopnjah); v slednjem slučaju pride kilisolitar bolj k spodnjim koreninam, in ga voda ne odnese tako lahko, tudi ga plevel ne porabi tako, kakor če bi se gnoj le podkopal. Tudi ta gnoj naj se ne položi neposredno k trti.

V prepuščajoči, kameniti ali peščeni zemlji, pri novih nasadih tudi v drugih tleh.

Tomaževa moka	za ar	10 kg,
kajnit	" "	5 "
mlevka iz oljčnih tropinj	" "	10 "

Tomaževa moka (mlevka) naj se pomeša s prstjo, da se ne praši; potrosi se že po zimi v rove (jarke). Kajnit in mlevka iz oljčnih tropinj pomeša se tudi s prstjo ter raztrosi po končani zimi v rove med trtami ali pa v odstavkih nad koreninami. Tomaževa mlevka, kajnit in mlevka iz oljčnih tropinj pomeša naj se v rovih ali odstavkih še enkrat s prstjo, da se zabrani s tem tvorba kep.

Pri starih trtah.

Ako v gornji prsteni skladi ne poganjajo korenine ali se pa istih le malo tu nahaja, tedaj je učinek hlevnega kakor tudi umetnega gnoja zelo dvomljiv; rastlinske redilne snovi namreč ne pridejo v večini prstenih vrst tje, kjer so korenine. Največ uspeha obeta gnojenje s kalisuperfosfatom in kilisolitrom, ker prodirajo ta gnojila najglobokeje v zemljo. Ker se pa v tem slučaju pomeša z gnojem mnogo prsti, predno pride na pravo mesto, treba je za ar 12 kg kalisuperfosfata in 4-5 kg kilisolitra.

V večih slučajih imelo je tako gnojenje tudi pri zelo starih trtah izvrsten uspeh.

V trtnicah.

Tomaževa moka	za ar	10 kg,
kajnit	" "	5 "
mlevka iz oljčnih tropinj	" "	10 "

Tomaževa moka in kajnit meša se pri rigolanji tal s prstjo. Mlevka iz oljčnih tropinj pomešana s prstjo rabi se kot mešanec (kompost), ali se pa tudi pri vlaganji trt nasipuje menjaje z dobro prstjo, toraj ena sklad prsti, druga sklad mlevke iz oljčnih tropinj itd.

Pri novih nasadih in pri jamčevanji (grubanj).

Tomaževa moka	za ar	10	kg,
kajnit	" "	5	"
mlevka iz oljčnih tropinj	" "	10	"

Gnojila naj se pomešajo z veliko množino prsti; mešani gnoj porabi se za sajenje kot kompost.

V globokosečnih in težkih, malo prepuščajočih tleh se priporoča, da se porabi pri vlaganji in jamčevanji le tomaževa moka in kajnit pomešana s prstjo kot kompost in da se vzameta mesto mlevke iz oljčnih tropinj do 2 kg kilisolitra za vsaki odstavek (stopnjo); slednji natrosi se v teku poletja pri novih nasadih v odstavke ali rove, pri presajenih trtah v jamice.

Za deteljo ali meteliko po izrovanih trtah.

Tomaževa moka za ar	10	kg,
kajnit " "	5	"

Gnoj se raztrosi in pred setvijo z brano pod zemljo spravi. Povsod je dobro, da se primešajo gnoju za ar še 3 kg mavca.

Razpošiljanje in hranitev gnojil.

Kalisuperfosfat, tomaževa moka in kajnit razpošilja se prej ko mogoče, mlevka iz oljčnih tropinj in kilisolitar še le meseca švečana in sušca.

Vsa gnojila, ki se ne porabijo takoj, shranijo se naj na suhem prostoru. Kajnit naj izpraznemo iz vreč, ker postane sicer trd; najbolje je, da se pomeša s trohico suhe žagovine ali pa šotne mlevke.

„Gospodarshi glasnik“.

Korist in poraba travniških bran za mah.

Govorilo in pisalo se je že mnogo o travniških branah — a naši kmetovalci se še ne poslužujejo zadostno tega prekoristnega poljedelskega orodja.

Bodi mi dovoljeno, da o koristi in porabi travniških bran iz lastne poskušnje nekoliko povem.

Ker imam precej travnikov, omislil sem si tudi brano, in to dvouprežno. Stala me je sicer 40 goldinarjev, a ti stroški so se mi v teku jednega leta več kot povrnili.

Kakor je vsaki poljedelski rastlini kultura potrebna, isto tako tudi travi na naših travnikih, kateri se itak bili v našo škodo predolgo zanemarjeni.

Poglejmo si neopletu gredo, kako na njej v rasti zaostaja kuhinjska zelenjava, kako se pa potem bujno razvija, ako gredo oplejemo in pregoste sadike izruvamo. Ravno tako je pri koruzi, krompirju itd. pa tudi pri travi na naših travnikih. Treba ji je spomladi zemljo zrahljati in je osnažiti plevela in mahu. Travo treba je takorekoč okopavati, tako, da zamore zrak pristopiti do korenin, kar je za dobro rast vseh rastlin neobhodno potrebno. Vse to se pa na najboljši način da zvršiti z dobro travniško brano. Pravim da z dobro, kajti ni vse jedno, če vlačim z navadno trdno brano, katera mi travnik deloma preveč raztrga, deloma pa ne doseže tal, ker se po višju zemlje ne prileže, treba je nalašč za to napravljene brane, katera sestoji iz mnogo posameznih, kakor voriga sklopljenih delov, tako, da se zamore tudi neravnemu travniku popolnoma prileči.

Da dobro povlečeni travnik daje po tretjino, dà polovico več in boljše krme, kakor nepovlečeni, to je dokazano in to zamore vsaki gospodar, kateri je to poskusil, potrditi.

Poleg tega glavnega dobička, katerega nam brananje travnikov prinese, imamo pa tudi še družega, postranskega, in to je namreč dobljeni mah.

Na prostranem travniku iztrebil sem minolo spomlad šest velikih voz mahu in če voz računim po 5 gld. -- tako je stelja s tega travnika blizo toliko vredna, kot brana.

Da je vseh vlačanja popoln, treba je pa tudi vedeti, kako se tisto v najbolje izvršuje.

Videl sem, da vlačijo nekateri v krogu in sicer v podobi polževe črte, drugi vlačijo po jedni strani tja, po drugi strani nazaj in še drugače. A po lastni skušnji lahko trdim, da je najbolje, ako se vlači po jedni strani tja in po isti strani nazaj. Prvo pot se mah zrahlja — drugo pot se pa izruje. Mah se potem z navadnimi grabljami pograbi in na kupe spravi.

„Gospodarski glasnik“.

Razne vesti.

Kako popraviti kavčukove cevi. — Poškodovane kavčukove cevi se prav na priprost način tako le lahko popravijo: Navadni „gumi elasticum“ se raztopi v petroleji, v terpentinovem olji ali pa kloroformu, tako da postane iz njega neka kakor močnik gosta tvarina. Poškodovana mesta cevi se najprej prevlečejo z razbeljenim železom, potem pa se namažejo z raztopljeno tvarino. Isto tako se lahko napravi iz dveh krajših cevi ena daljša. Konca cevi, katera naj se spojita, se prevlečeta z razbeljenim železom, pritakueta se drug k drugemu in se namažeta ob sklepu z raztopljeno tvarino. Ta se mora potem posušiti in delo se mora tolikokrat ponoviti (t. j. z raztopljeno tvarino namazati ter pustiti, da se zopet posuši), dokler se zraku ne zapre pot skozi poškodovano mesto ali pa pri sklepu združenih cevi.

* * *

Peronospora ali strupena rosa se letos silno širi povsod, koder so trtorejci zaspani in nemarni ter čakajo, da jim božja previdnost sama reši pridelek. Te dni smo opazovali na Kanalskem cele vrste posmojenih trt, na katerih visi uže zdaj skoro samo golo grozdje. Kaj bo iz tega pridelka? Nič, niti kislica ne! Najhuje pa je to, da tudi trte popolnoma opešajo in slednjič usahnejo. In vse

to ne po nesreči — mariveč po nemarnosti; kajti *zanesljiv* pripomoček je dandanes uže povsod dobro znan, naše kmetijsko društvo ga vsako leto priporoča in posreduje celó skupno naročbo nauj, da ga trtorejci lahko dobé po zmerni ceni. Če si pri vsem tem, kmetovalci nečejo pomagati, je njihova krivda in naj nikar ne pričakujejo, da jim bo pomoč rosila z nebes. Res je, da živi kmetovalec posebno na Kanalskem v velikih težavah, ker so ga zaporedne slabe letine izmolzle; a tem bolj krčevito si mora pomagati, ko mu ne manjka dobrih izgledov, kateri mu očitno kažejo, da je v bakrenem vitrijolu nesporočno zanesljiva pomoč proti Peronospori.

*
* *

Previdno krmljenje z novo slame. — Če tudi naša domača živina novo seno veliko težje prežvekuje nego staro, je vender le veliko pozrešnejša nanje nego na staro. Prav takisto je tudi z novo slamo. Ako živina poje preveč nove slame, napne se ter se je večkrat poloti bodenje (klanje). Zgodi se pa to posebno rado, ako pokladamo rezanico iz nove slame oparjeno, z močnato oblogo, ali pa je damo jesti prav lačnim živalim, katere jedo prepožrešno.

*
* *

Slabe posledice napajanja molznih živali v mlakužah. — Povdarjali smo uže večkrat, da ni dobro molzne krave napajati z umazano, smrdljivo vodo. O tej zadevi je neki angleški list pisal tole: Neki zakupnik je imel mnogo krav ter je prodajal njih mleko v bližnje mesto. Tem kravam pa niso branili piti iz umazanih mlak. Zgodi se pa, da obolé v mestu muoge osebe za legarjem. Zdravniki so pripisovali vzrok bolezní vžitemu mleku, katero so dotičniki kupovali od omenjenega zakupnika. Iz tega sledi toraj, da moramo vedno paziti na to, da se bo molzna živina napajala če ne v tekoči, pa vsaj v čisti vodi.

*
* *